

Jógvan A. Johannessen, fyrrverandi lögtingsmaður:

Vit fara málsliga við fúkandi ferð út av eggini

- Útvarp og sjónvarp hava ómetaliga stórt árin á málið, tí øll leggja til merkis tað, ið sagt verður. Ansa vit ikki eftir málinum, missa vit tað, og tí er tað mín áheitan á hesar stovnar, um at vanda sær betur um málið, sigur Jógvan A. Johannessen

TURID KJOLBRO

- Tá ið eg hoyri, hvussu okkara móðurmál verður framborið í útvarpi og sjónvarpi, østist eg við hvørt við, hvussu tað er farið út av lagi. Føroyskt hevur fyra fól og trý kyn, men eitt nú nevna verða ikki bend og kynini verða bronglað hvørt um annað. Tað eru serliga tey yngru tíðindafólkini, sum ikki vanda sær nóg væl um málið. Tí er tað mín áheitan, at hesi vanda sær betur um málið, tí tey hava so ómetaliga stóra ávirkan og harvið ábyrgd, sigur Jógvan Adolf Johannessen, ið hevur verið fólkaskúllærari í ein mansaldur. Til

seinasta lögtingsval var hann lögtingsmaður og limur í lögtingsins mentamála-nevnd.

Hví stóðan er so vörðin, veit Jógvan A. Johannessen ikki, men hann heldur, at ein orsök kann vera, at fleiri av tíðindafólkunum hava verið leingi í útlondum og har gloymt tað, tey hava lært heima.

- Ella hava tey fingið ov vánaliga frálæru í skúlanum. Móðurmálið er høvudsgreinin í skúlanum og móðurmálið er tað vit skulu nýta í frálærni í øllum lærugreinum. Tað nyttar lítið at hava ein góðan lærara í móðurmálinum, um hinir lærararnir ikki nýta eitt gott

mál, tí tað er frálæran, hvussu málið verður framborið, sum stendur eftir.

- Tað er sáddur ein lítill iveri um frálærna á teim hægri lærustovnunum. Har hugsi eg um Læraraskúlan fyrst og fremst. Tað eigur at vera sjálvsagt, at allir lærararnir duga móðurmálið væl. Annað er rætt og slætt ov galið. Spurningurin er, um krøvini til lærararnar eru ov lin.

Bronglað

Í orðaskiftinum, ið kom í kjalarvörnum av broytingunum í fólkaskúllággini, var stór ósemja um, í hvørjum flokki frálæran í donskum skuldi byrja. Og Jógvan A.

Johannessen dyrlir ikki fyrri, at hann var ein teirra, ið mælti til, at frálæran skuldi byrja í fjórða flokki.

- Spurningurin er heilt greitt, um tað ikki ávirkar móðurmálið, at næmingar longu í triðja flokki fáa frálæru í einum fremmanda máli. Um danskt byrjaði eitt ár seinna, hevði tað styrkt barnið í móðurmálinum. Stóðan var kortini verri fyrr, tí ta byrjaði frálæran í donskum í fyrsta flokki og so seinna í øðrum flokki.

Jógvan A. Johannessen metir, at fremmandu orðini, ið slóðast í málinum, eru niðurbrotandi fyrri málið.

- Vit hava góð, stutt og nøktandi orð fyrri ymiskt,

Jógvan A. Johannessen er varin við at siga, um serlig krøv skulu setast málnýtsluni í útvarp- og sjónvarpinum.

- Tað er upp til Føroya Løgting, men tað átti í grundini at áligið hvørjum einstøkum stjóra sær sum ein heilt náttúrligur partur av arbeiðinum, at kravt av starvsfólkunum, at tey vanda sær væl um málið. Mynd: Álvur Haraldsen

inum.

Ikki skúlað

Jógvan A. Johannessen er varin við at siga, um serlig krøv skulu setast teim almennu og privatu útvarps- og sjónvarpsrásunum, tá ið tað snýr seg um málnýtslu.

- Tað er upp til Føroya Løgting, men tað átti í grundini at áligið hvørjum einstøkum stjóra sær sum ein heilt náttúrligur partur av arbeiðinum, at kravt av starvsfólkunum, at tey vanda sær væl um málið.

- Hinvegin kunnu vit seta spurnartekin við, um Føroya Løgting kann krevja, at fjölmiðlarnir vanda sær um málið, tá ið vit hoyra, hvussu tingfólk fara við málinum. Tað er øgiligt. Tey eru ofta tey fyrstu við at koma við ófóroyskum orðum og orðafellum á tingsins røðarapalli, sum vinna hevd. Nóg eru ikki nóg væl skúlað hesum viðvíkjandi, eg sigi ikki, at tey skulu verða tað, men tey hava eina skyldu til at vanda sær betur um málið. Tað almenna eigur at ganga undan, har tað almenna ræður. Vit siggja umboð á Strand-faraskipinum, at skelti standa á donskum og enskum, men ikki á føroyskum. Tey áttu fyrst og fremst staðið á føroyskum, og síðan á hinum málinum.

Skilir tú, at ungfolkl halda, at føroyskt kann tykjast sum ein spennitroyggja viðhvørt?

- Nøkur orð eru óneyðuga tung. Tey ungu vilja hava tað óðrvísi og lættari, og vilja eftir øllum at døma heldur brúka danismur heldur enn góð og nýtilig føroysk orð, sum altíð hava verið í málinum. Og and-søgnirir yá í málinum.

Tá ið vit spyrja fyrrverandi fyrstalararar í Skopun, lögtingsmannin og formannin í mentamálanevnd lögtingsins, um tað nyttar nakað at gera vart við hesi viðurskifti, vendir hann tí við, og spyr, hvat tað nyttar at lata standa til.

- Eg eri ikki altíð sam-sintur við málreinsarunum, men ofta hava hesir rætt, tá ið teir ávarða fmóti gongdini í málinum. Og eg óttist veruliga, sigur Jógvan A. Johannessen.

har fólk eru farin at brúka onnur, ofta donsk orð. Havi lagt til merkis, at fleiri siga annaðleiðis í staðin fyrri óðrvísi. Útvarp og sjónvarp hava ómetaliga stórt árin á málið, øll leggja til merkis tað, ið sagt verður. Tað er óðrvísi við bløðunum, tí málið har ávirkar ikki í líka stóran mun sum tað talada málið.

- Hinvegin er málið í nýggju útvarpsrásini upp aftur verri, og eg ivist stórliga í, hvussu rætt tað var at geva leyst. Vit eru bara 45.000 fólk, ið tosa føroyskt, og vit mugu ansa eftir málinum alla tíðina fyrri, at tað ikki skal doyggja út. Hetland, sum er á stóð við okkum, hevur mist sítt mál, og á hvørjum ári missa smáar tjóðir sítt mál. So vit hava í grundini nógv at ansa eftir.

Nóg av teirri gomlu mentanini er farið, og eitt fólk, sum ikki hevur eigið mál og egna mentan, er ein fátæk tjóð. Geva vit heilt leyst og lata málið flóta sum onnur gera, fara vit skjótt av eggini málsliga. Gongd-in nú er ikki heppin og eg eri ræddur fyrri, at um stutta tíð hava vit eitt bronglað føroyskt mál við nógvum ísletti úr øðrum málum. Nóg orð, sum hava verið vanlig, eru longu farin. Globaliseringin tekur dik á seg, kunningartøkni og harvið enska málið ávirka eisini, og verri verða vit stóð málsliga. Eitt er vist, og tað er, at skúlin stendur fyrri stórum avbjóðingum í framtíðini, tá ið tað snýr seg um undirvísingina í móðurmál-

Stór norðurlendsk framsýning letur upp í dag

Á framsýningini taka listafólk úr trettan londum lut

TURID KJOLBRO

Í dag 22. juni letur framsýningin Nordisk Grafik-Stafet 1999 upp á Fyns Grafiske Værksted. Henda stóra norðurlendska framsýningin visir fram tað seinasta nýggja frá grafiskum verkstøðum í Onglandi, Írlandi, Skotlandi, Grønlandi, Føroyum, Íslandi, Noregi, Svøríki, Finnlandi, Estlandi, Letlandi, Litava og

Danmark.

Kl. 19.30 letur fyrsti parturin av framsýningini upp á Danmarks Grafiske Museum, á Brandts Klæde-verkstaði í Odense. Tað vera Jørgen Lund, formaður í mentanarráðnum í Odense, Jan Boye, formaður í mentanarnevndini, og Birgitte Lykke Madsen, samskipari av verkætlanini, ið lata framsýningina upp.

Kl. 20.30 letur næsti part-

urin upp í framsýningarbygninginum fyrri Kunst og Design, Filsofangan 30 í Odense. Villy Petersen frá Fyns Grafiske Værksted letur framsýningina upp, og Duo Nordlyd stendur fyrri tónleikinum.

Kl. 21.30 letur seinasti parturin av hesi norðurlendsku framsýningini upp. Talan er her um limaframsýningina hjá Fyns Grafiske Værksted, og formaðurin á

verkstaðnum, Steffan Herr-ik letur framsýningina upp. Á framsýningini vera 200 nýggja grafisk listaverk at siggja.

Framsýningin verður at siggja fram til 18. juli.

Listafólk úr trettan lond-um taka lut á stóru norðurlendsku framsýningini, sum letur upp í dag

